

juni/juli/augustus 2023

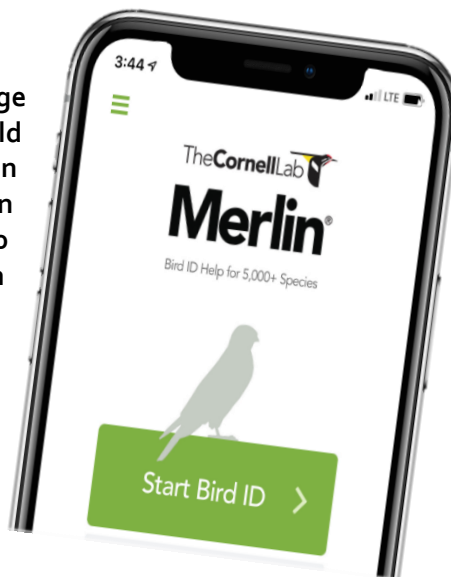
nummer **61**

- **Verslagen Jan van Rijsewijk tenzij anders vermeld.**

* redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken zo nodig aan te passen

vogelherkenning

Vogels herkennen blijft een lastige zaak. Zeker als je alleen in het veld bent, en geen support hebt van een medevogelaar. Alleen al in Nederland komen meer dan 300 soorten vogels voor. Op mijn vakantie in het buitenland heb ik voor de eerste keer gebruik gemaakt van een app die me hielp om vogelgeluiden beter te herkennen. Zeker bij de soorten die in Nederland niet voorkomen. Ik heb het alleen gebruikt als hulpmiddel*.

Er zijn verschillende mobiele applicaties beschikbaar die je kunnen helpen bij het herkennen van vogelgeluiden. Een populaire app voor dit doel is "Merlin Bird ID" van de Cornell Lab of Ornithology. Deze app is beschikbaar voor zowel iOS als Android.

Merlin Bird ID maakt gebruik van geavanceerde technologie om vogelgeluiden te herkennen en te identificeren. Je kunt de app openen, een vogelgeluid opnemen en vervolgens zal de app proberen de vogelsoort te identificeren op basis van het opgenomen geluid. De app heeft een uitgebreide database van vogelgeluiden en kan verschillende vogelsoorten herkennen.

Naast Merlin Bird ID zijn er ook andere vergelijkbare apps beschikbaar, zoals "BirdNET", "ChirpOMatic", "Bird Song ID" en "Song Sleuth". Elk van deze apps heeft zijn eigen kenmerken en database van vogelgeluiden. Het kan de moeite waard zijn om verschillende apps uit te proberen en te zien welke het beste werkt.

*Houd er rekening mee dat, hoewel deze apps erg handig kunnen zijn als hulpmiddel bij het identificeren van vogelgeluiden, ze **niet altijd 100% nauwkeurig** zijn. Het is altijd goed om de resultaten van de app te controleren, zoals het zelf observeren van de vogel en het raadplegen van vogelgidsen of vogelgeluiden apps.

heerkenshuis

- mariannebertens

Waarnemingen op terrein Steenfabriek, rondom Heerkenshuis 2023

Op 24 mei hebben Jan Paijmans, Marianne Bertens en Frans van Gils het terrein rondom het 'Heerkenshuis' verkend, ofwel de jaarlijkse inventarisatie van vogelsoorten op het terrein van de Vogelwerkgroep. Dit groepje noteerde de volgende soorten: **Blauwe reiger, boerenzwaluw, boompieper, buizerd, ekster, fitis, gaai, gierzwaluw, grasmus, graspieper, groene specht, grote bonte specht, holenduif, houtduif, kauw, kip, koekoek, koolmees, merel, nijlgans, oeverzwaluw, pimpelmees, roodborst, roodborsttapuit, spotvogel, spreeuw, tjiftjaf, torenvalk, tuinfluiter, wilde eend, winterkoning, witte kwikstaart, zanglijster, zwarte kraai en zwartkop**. Ook 3 hazen en 2 reeën.

De werkers in het voedselbos op woensdagochtend, ook wel genoemd 'de Heerkenshuis Buitenboord groep', zien tijdens hun klussen ook de nodige vogelsoorten. Zoals in het winterhalfjaar: **Rietgans, grauwe gans, goudvink, staartmees, sijs, vink en putter**. Nico Hilgers meldde gedurende de zomer bezoek van **bonte vliegenvanger** en een **wespendief**, de nestkastjes werden goed bezet door o.a. **pimpelmees**, die we zagen tijdens een koffiepauze op de picknickbank onder de platanen. Onlangs is er een bank bijgeplaatst onder de notenboom. Nog een heerlijk plekje erbij, waar je niet alleen kunt genieten van het uitzicht, maar ook van vogels, vlinders en een rijk insectenleven. Kom op woensdagochtend gerust eens een kijkje nemen. Als je handschoenen meebrengt kun je helpen om het houtsnipper pad distelvrij te maken. Wij zorgen voor de koffie.

broedvogels2022

Hierbij de [link](#) naar het rapport 'Broedvogels in Nederland' in 2022. Dit rapport omvat de belangrijke ontwikkelingen in de Nederlandse broedvogelstand tot en met 2022. Ook door tellers van onze Vogelwerkgroep is er weer veel informatie bijeengebracht. Bijzonderheden in 2022: Meerdere nieuwkomers zoals oehoe, zeearend en pontische meeuw bereikten in 2022 een recordaantal broedparen en het was eveneens een goed jaar voor bijvoorbeeld steltkluut en draaihals. Hier tegenover staan soorten die wellicht als broedvogel gaan verdwijnen, zoals blauwe kiekendief, kramsvogel, kleine barmsijs en europese kanarie. Opvallende broedgevallen waren er van bonte strandloper, koereiger, hop en roodbuikwaterspreeuw.

nachtzwaluwtelling

- ✓ Gebied: Regte Heide
- ✓ Datum 7 juli 2023

Het is een zwoele avond deze 7de juli met een temperatuur boven de 25 graden. Een prima avond om een bezoek te brengen aan de nachtzwaluw. De nachtzwaluw, ook bekend als geitenmelker of geiteneuker, is een fascinerende vogel. Het is een nacht actieve vogelsoort die voornamelijk leeft in bosrijke gebieden en heidevelden. De nachtzwaluw staat bekend om zijn unieke baltsroep, die vooral te horen is tijdens de schemering en in de vroege nacht. Het geluid wordt geproduceerd door de mannetjes tijdens het baltsen om hun territorium af te bakenen en vrouwtjes aan te trekken.

Met 9 leden, verdeeld over 3 groepjes, liepen we deze avond over de Regte Heide. En het was vooral genieten geblazen! Het terrein was door Nico in drieën verdeeld zodat we redelijk vlak dekkend de territoria hebben kunnen tellen. En met 33 ratelende zwaluwen was het een succes. Het groepje dat het middelste gedeelte (wit) aanhoorde was het meest succesvol.

Tellingen laten de volgende resultaten zien:

- 2007 2 terr.
- 2018 26 terr.
- 2023 33 terr.

Het rapport uit 2018 is te vinden via [deze link](#) naar de website.

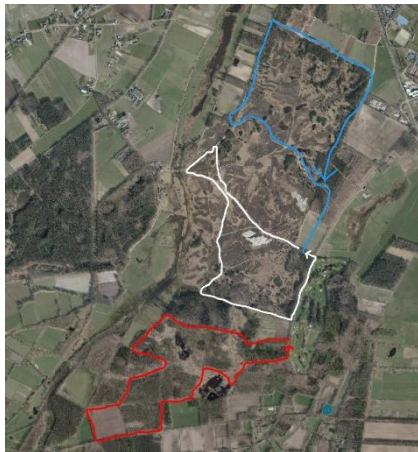

Voorbespreking op de parkeerplaats. De indeling wordt gemaakt.

Groep Rood: Nico, Marianne en Henk. Groep Wit: Peter, Martien en Jan. Groep Blauw: Victor, Louis en Marian.

In het veld worden de territoria direct opgeslagen in de Avimap. De BMP telling wordt, nadat alles genoteerd is, direct geüpload naar Sovon.

De verdeling van de Regte Heide in 3 sub gebieden. Vanaf 21.30 u tot 23.30 u is er geteld.

Het teloverzicht met gegevens, zoals dat later in de Avimap te zien is.

waarnemingenwerkgebied

Een samenvatting van de opmerkelijkste vogelmeldingen van de afgelopen 3 maanden. Meldingen komen binnen via de app 'Waarneming werkgebied VMB'.

23/5 Eind mei was op deze datum de eerste **kwartel** in het Moergestels Broek zuid te horen (YvE). Later in de maand juni wordt er meer onderzoek naar gedaan en ontdekt men opvallend veel territoria (WP).

24/5 Twee **zwarte ibissen** vliegen over het Moergestels Broek richting oosten (YvE).

25/5 Er worden twee territoria gemeld van **grauwe klauwier** op Huis ter Heide (FvG). Ook in de Brand een aantal territoria, met de opmerking dat in het territorium van een grauwe klauwier vrijwel altijd een spotvogel aanwezig is (NH).

- 26/5** Diverse waarnemers merken op dat er veel **bosrietzangers** hun zang laten horen. In de Opslag-west hoort men een **roerdomp** (AvG). In de Brand 3 territoria van de **wielewaal** (NH). Bij een kruispeiling in Moergestels Broek wordt een **porseleinhoen** gehoord (YvE). In de opslag-noord twee koppel **grauwe klauwieren** (NH).
- 30/5** Wéér een **grauwe klauwier**. Nu in Opslag oost (FvG).
- 01/6** **Geoorde futen** op het Galgenven bij Huis ter Heide (FvG en EP).
- 03/6** Opvallend veel **gekraagde roodstaarten** worden waargenomen. O.a. op Huis ter Heide (KK).
- 05/6** Jonge **ransuilen** worden ontdekt in een oud kraaiennest aan de rand van het industrieterrein bij Udenhout (NH).
- 28/06** **Oeverzwaluwen** (21) hebben hun intrek genomen in twee kleine zandhopen aan de Klein Westerewijksestraat in Hilvarenbeek (VRH).
- 06/7** Rond- en na deze datum worden op verscheidene plaatsen **jonge grauwe klauwieren** gespot. In ons werkgebied telden we zeker 11 succesvolle territoria.
- 15/7** Bij de Leemputten wordt nog een **kleine plevier** gezien met jong (CG).
- 18/7** Op de Kampina vliegt een **wespendief** (PS)
- 31/7** Enkele opmerkelijke waarnemingen worden gemeld uit Moleneind Loon op Zand. Bij een stukje nieuwe natuurontwikkeling worden 41 **ooievaars**, +/- 40 **putters** en een groep van +/- 250 **kraaien en kauwen** gespot (JvR).
- 06/8** In de Brand worden nog op twee plaatsen jonge **grauwe klauwieren** gezien (JP).
- 10/8** Een **boomvalk** op jacht boven het Nestven in Hilvarenbeek (VRH).
- 19/8** Een laatste? **gierzwaluw** boven Tilburg (VRH).
- 21/8** Drie zeer laag vliegende **kraanvogels** boven de Brand (AvR).
- 25/8** Een **kleine zilverreiger** en grote groep **ooievaars** op Huis ter Heide (FvG). Ook deze dag een melding van een late **koekoek** in Hilvarenbeek. De laatste? (VRH).
- 26/8** In de Brand wordt een juveniele **zwarte ooievaar** ontdekt (AvG).
- 28/8** In een kale boom op het Nestven bij Hilvarenbeek zit een **slechtvalk**. De vogel is geringd en er wordt via een foto nader gezocht naar de code.
- 30/8** Op het eind van deze reeks een prachtige waarneming. Een toom van liefst 15! **patrijzen** in een weiland nabij het Nestven in Hilvarenbeek (VRH).
- *Geef je waarnemingen door aan Sovon via Avimap. Avimap is de app waarmee je in het veld je vogeltelling makkelijk invoert. De app werkt ook offline en is speciaal voor de telprojecten van Sovon ontwikkeld.*

Waarnemers: Aad van Gelswijk (AvG), Nico Hilgers (NH), Louis van Keulen (LvK), Jan Paymans (JP), Peter van Gestel (PvG), Marlies de Kort (MdK), Jan van Rijsewijk (JvR), Victor Retel Helmrich (VRH), Marcel Morel (MM), Eric Poelen (EP), Marian Bertens (MB), Frans van Gils (FvG), Wiel Poelmans (WP), Corine Goldschmidt (CG), Hans de Beer (HdB), Francis van Lipzig (FvL), Henk Bertens (HB), Ans van Roessel (AvR), Martin Droog (MD), Yvette van Eekelen (YvE). Martien van Liempd (MvL), Kim Kokkelink (KK), Peter Slingerland (PS).

samenhetveldin

- ✓ Excursie Biesbosch
- ✓ 6 mei
- ✓ Gids: Jan Paymans

- mariannebertens

Deze heerlijk zonnige dag bracht ons naar de Biesbosch. 'Nationaal Park De Biesbosch' is een beschermd natuurgebied en het grootste zoetwatergetijdengebied van Europa. Getijden vormen dit landschap van water, rietlanden en kreken. Het gebied is in trek bij vele soorten vogels, waaronder de imposante soorten als visarend en zeearend.

En wat bleek? Toen we nog maar net uit de auto uit waren vloog vóór ons een zeearend op. Door ons weggejaagd? In ieder geval kon voor ons de dag niet meer stuk. Grote aantallen zang- riet-en watervogels hoorden we op deze mooie dag. De cettiszanger liet zich regelmatig luid horen en ook de nachtegaal was duidelijk aanwezig. Met de telescoop ontdekten we een bijzondere eenden soort; een Topper! Jan bedankt voor je deskundige leiding.

We telden deze dag 52 soorten: **Blauwe reiger, bruine kiekendief, cettiszanger, gierwaluw, kleine karekiet, meerkoet, rietzanger, grauwe gans, sprinkhaanzanger, vink, visdief, wilde eend, zanglijster, zeearend, zwartkop, aalscholver, bergeend, boerenwaluw, boomkruiper, brandgans, dodaars, fitis, fuut, gaai, gekraagde roodstaart, grasmus, groenling, grote bonte specht, grote canadese gans, grote mantelmeeuw, grote zilverreiger, holenduif, Kievit, kleine bonte specht, kleine mantelmeeuw, kluut, kneu, koekoek, kokmeeuw, koolmees, kuifeend, lepelaar, merel, nachtegaal, nijlgans, oeverloper, pimpelmees, putter, rietgors, roodborst, scholekster, slobbeend, steltkluut, tjiftjaf, toppereend, tuinfluiter, tureluur, waterhoen, watersnip, winterkoning, wintertaling, witte kwikstaart, zilvermeeuw, zwarte kraai.**

column

- corinegoldschmidt

"Er komen altijd vragen in mij op als ik naar vogels kijk en ermee bezig ben. Zodoende lees ik veel, ga ik op zoek naar onderzoeken en details. En dan ontstaat er een verhaal in mijn hoofd en ga ik erover schrijven".

SCHOLEKSTER EN SECRETARESSE

Naar aanleiding van mijn vorige bericht over het project 'Scholekster op het dak', (SOHD) zit ik tot mijn nek in de scholeksters, fotografeer en beklim ik tegenwoordig daken op industrieterreinen, een voor mij hoogst ongebruikelijke tijdsbesteding.

Op een dag in juni zie ik er een vanuit een weiland met een worm in de snavel over de weg vliegen naar een plat dak aan de rand van het

industrieterrein in Udenhout. Het broedgeval blijkt zich af te spelen op het gebouw waar een bekend mayonaise merk wordt gefabriceerd. De situatie als broedlocatie lijkt me behalve gunstig, weilanden aan de overkant, ook gevaarlijk voor de jongen. Het gebouw staat op de hoek van de weg waar behoorlijk hard wordt gereden. Er zijn ruime parkeerplaatsen met aardig wat groen maar er rijden vrachtwagens in en uit bij de bedrijven.

Twee dagen later sta ik bij de Tango in Oisterwijk. Twee adulten roepen richting het naastgelegen perceel waar een shovel staat bij een berg zand met stenen erin. Het is hartverscheurend. En het is zondag. Geen mens te bekennen bij het bedrijf. Anders had ik een poging willen wagen tot verplaatsen van een broedgeval. Door mijn verrekijker kan ik geen nest of jong ontwaren door de gesloten hekken heen. Ik zie de adulten nog een paar dagen, daarna niets meer.

Een paar dagen later loopt er een jong voortvarend over een parkeerplaats bij de Mayonaise broedlocatie met een roepende adult achter zich aan. Als dat maar goed afloopt. Als ik iemand bij het hek zie, leg ik uit wat ik sta te fotograferen op het dak. 'Aah', zegt de vriendelijke man, 'die vogels met die lange snavels? Die zitten hier elk jaar. Ze hebben drie jongen'. Dat klinkt me als een succesverhaal boordevol muziek in de oren. 'Weet je wat wel gek is?', zegt hij. Hij wijst naar een raam verderop. 'Daar zit onze secretaresse en die vogel komt bijna elke dag daar zitten en dan gaat ie met die snavel tegen dat raam tikken. Ze schrikt zich rot elke keer. Waarom doet ie dat?' 'Dan lijkt jullie secretaresse op een scholekster', begin ik voordat ik de spiegelbeeld kwestie uit wil leggen. 'O, Ohooo', roept hij lachend, 'nou, dat mag jij haar dan vertellen, dat ga ik niet doen!' Ik mag op het dak kijken. Omdat er een brede, luie, stevige trap is, durf ik af te spreken dat ik de volgende dag terug kom, en graag iemand mee neem. Nico en ik gaan het dak op. Wat een fantastische broedlocatie. Merkwaardig genoeg zien we drie adulten. Eentje bij de nestplaats en twee aan de andere kant. Als we er een tijdje staan te kijken, vliegt de adult bij het nest weg waarna de andere twee er naar toe gaan. Het komt niet erg territoriaal over. Ze huizen naast een koeltorentje waar de hele dag condenswater uitdruppelt. Er is een hoge ijzeren rand langs het hele dak. We betreden niet het grinddak waarop de adulten hun nest hebben. Ik kan met camera inzoomen op twee jongen in de schaduw van de dakrand. Ik meld de waarneming aan het project SOHD. Ik krijg enthousiast antwoord. De geringde adult is in 2018 gevangen en geringd bij de Zeeuwse Delta. Er zijn alleen waarnemingen bekend in dit wintergebied en ze hadden geen idee waar deze broedt, tot nu.

Dan slaat de hitte toe. Het is te droog om voldoende wormen te vinden voor opgroeiende jongen die steeds meer voedsel nodig hebben. Het dak op gaat mij wegens omstandigheden niet lukken. Maar ik heb de adulten zien foerageren en zet op een avond in het gras een bak meelwormen in water neer en de andere twee kieper ik om op de andere foerageer plekken. Bij het omdraaien van de laatste bak zie ik een zwarte bak staan waar ratten in gelokt worden. Ik richt me op om op te staan en kijk recht in een camera die aan het naastgelegen gebouw hangt. Wat zullen de mensen denken die morgen de camerabeelden checken? Dat vreemde vrouwtje dat bakjes met onbekend spul in het gras omdraait kan daar moeilijk elke avond op film gaan staan. Op weg naar huis vraag ik me af of ik

de scholeksters aan het voeren ben, de duiven en kraaien of de ratten? Volgend seizoen toch maar meelwormen bij de broedplaats zelf weg zetten.

Op een ochtend hoor ik lawaai bij de Medisch centrum (MC)broedlocatie. Zijn het scholeksters of ben ik inmiddels geobsedeerd en is het een machine? De adulten lopen schreeuwend over het dak, ze staan soms stil en kijken naar beneden. Daar ligt vast een jong. Hier is geen dakrand. Een jong is op de tegels te pletter gevallen. Daarna zie ik af en toe de adulten nog wel op het gebouw.

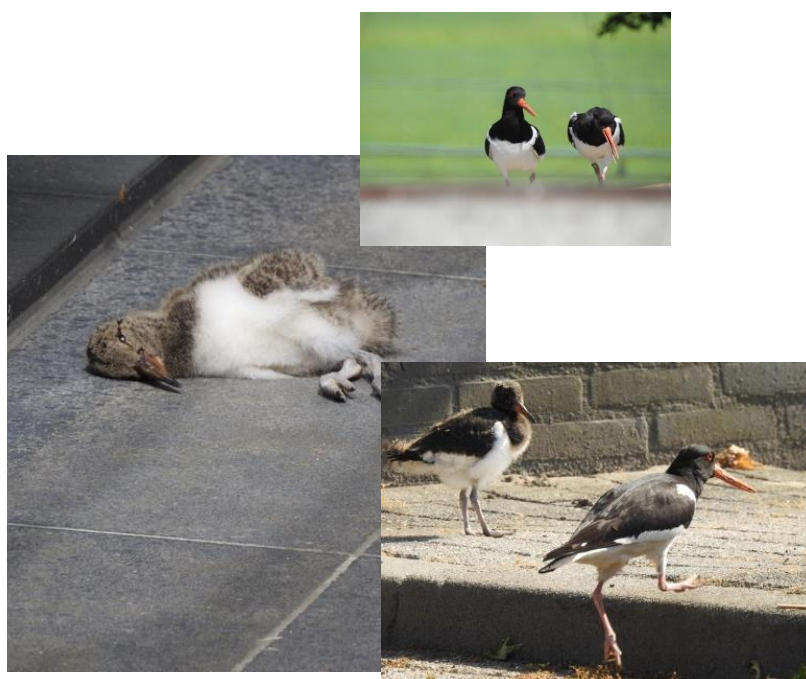
Na een avond van stortregens ga ik kijken bij de Mayonaise broedlocatie. Er liggen twee dode jongen. Wat een hard gelag om jongen groot te brengen. Het lukt al amper op landbouwgronden en ik ben nu steeds getuige van dode jongen op daken, wat al een vluchtroute is. Gelukkig neem ik niet alleen deel aan het project voor eigen plezier maar ook voor de wetenschap.

Op een avond krijg ik een filmpje toegestuurd van de MC broedlocatie waarop te zien is dat twee blakende jongen met een adult wegvliegen. Een verrassing waar ik geen rekening mee had gehouden. Nu kan ik behalve het slechte ook het goede nieuws brengen.

Bij de 'Mayonaise broedlocatie' blijven de adulten aanwezig. Ik zie er een met worm een kleiner, lager gelegen dakje op vliegen. Dan moet er toch nog een jong zijn. Het duurt me te lang voordat het zich laat zien. Daarom nog een keer het dak op, met Nico. Om weer een foto van het laatste en dode jong door te geven aan SOHD. Het was toch wel vliegvlug geweest, was ook weer boven gekomen. Alwaar het nu naast de andere twee ligt. Ik heb gevraagd of hij bezweken kan zijn aan vogelgriep. Dat blijkt bij meerdere scholeksters te zijn vastgesteld. Voedselgebrek kan ook de oorzaak zijn.

De volgende dag zit de adult zonder ring nog op de dakrand. Nu weet ik dat hij naast het laatste dode jong zit. De andere adult is waarschijnlijk teruggekeerd naar het overwinteringsgebied in de Delta.

Als ik in de supermarkt bij het mayonaise schap sta, zal ik altijd denken aan BLR-O8RA.

het laatste vogeljaar

Na een periode van 70 jaar komt er een einde aan het verschijnen van het Vogeljaar. Al die jaren bood het tijdschrift informatie over het wel en wee van de vogels wereldwijd. Met deze laatste uitgave in boekvorm 'Het laatste Vogeljaar' neemt het tijdschrift afscheid van zijn trouwe achterban. Niet alleen een jubileumboek, maar zeker ook een collectorsitem voor vogelliefhebbers!

Vermaarde schrijvers als Strijbos, Voous, Zweeres, maar ook enthousiaste amateurvogelaars leverden hun bijdragen. Daarmee bood 'het Vogeljaar' zowel de academicus als de gewone vogelaar een platform. In een laatste uitgave in boekvorm komt die veelzijdigheid terug. Ruim vijftientig auteurs leveren een aandeel met terugblikken en recente onderzoeksverslagen. Het laatste Vogeljaar geeft een treffend beeld van de ontwikkelingen in de wereld van vogelstudie, beschermingswerk en de toename van vogelplezier onder de bevolking, gedurende de hele periode van 70 jaar.

- ✓ Jubileumuitgave én collectorsitem voor vogelliefhebbers
- ✓ Met verhalen van meer dan 25 auteurs
- ✓ De mooiste bijdragen uit 70 jaar het Vogeljaar

Het boek kunt u bestellen door €20 over te maken op rekening NL28 INGB 0000 964472 ten name van het Vogeljaar. Inlichtingen: Willem Werkman Boterbloemstraat 20 5321 RR Hedel.

[HIER](#) is een digitaal jubileumnummer te downloaden en kun je nog eens bladeren door ruim een halve eeuw Vogeljaar.

foto's

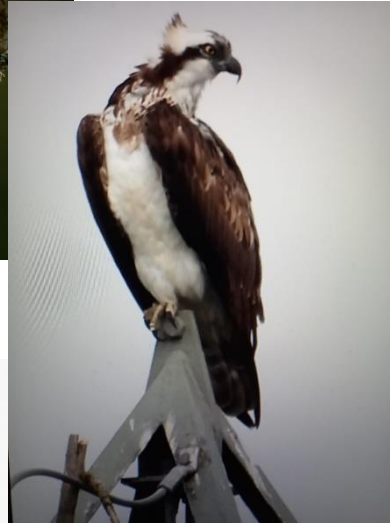
Grauwe klauwier / Frans van Gils

Huisemus / Victor Retel Helmrich

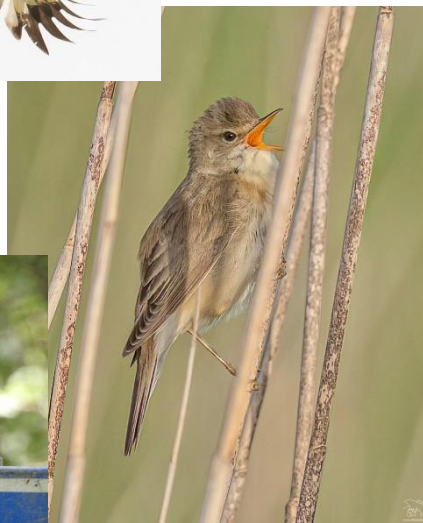
Roodborsttapuit juv. / Hans de Beer

Visarend / Jan Paymans

Bruine kiekendief / Eric Poelen

Bosrietzanger / Hans de Beer

Bonte vliegenvanger / Corine Goldschmidt

Dit is slechts een greep uit de vele foto's die worden toegestuurd.
Meer foto's kun je [HIER](#) zien op de website.

Heb je vragen en/of opmerkingen? Iets te melden voor deze nieuwsbrief? Aarzel dan niet om contact met me op te nemen. Dat kan het best via het [contactformulier](#) van onze website .

Volgende Peregrijn: Eind november